

INVESTICIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Advokatska firma „SAJIĆ“ o.d. Banja Luka
Bul. vojvode Živojina Mišića 49 b, Banja Luka, BiH
tel: +387 51 227 620
fax: +387 51 227 623
mail: info@afsajic.com
www.advokatskafirmasajic.com

SADRŽAJ

UVOD	2
OPŠTI PODACI	3
PRAVNI SISTEM	5
PORESKI I RAČUNOVODSTVENI SISTEM	10
UREĐENJE RADNO-PRAVNIH ODNOSA	14
SUDSKI POSTUPCI GRAĐANSKOG PRAVA	17

*Brošuru „INVESTICIJE U BOSNI I HERCEGOVINI“
su napisali Nataša Krejic i Ognjen Bogdanić.*

I UVOD

Advokatska firma Sajić je jedna od najvećih advokatskih firmi u Bosni i Hercegovini, koja se uspješno bavi pravnim poslovima već 30 godina.

Usluge koje pruža svojim klijentima zasniva na spoju znanja, iskustva i visokih etičkih standarda. Ovakav pristup klijentima omogućava da postanemo referentna advokatska firma za mnoga advokatska i poslovna udruženja, kako u Evropi, tako i šire, a koja nas preporučuju svojim članovima, klijentima i saradnicima kao profesionalce kojima je klijent uvijek na prvom mjestu.

Advokatska firma Sajić pruža razičite usluge kako savjetodavne, tako i zastupanje u sudskim i upravnim postupcima, te svojim klijentima pruža savjete u različitim oblastima, od pitanja iz oblasti korporativnog i kompanijskog prava, pa do radnog i poreskog prava.

Oblasti prava kojima se pretežno bavimo su:

- Kompanijsko pravo
- Radno pravo
- Pravo konkurencije
- Nove tehnologije – data protection, GDPR
- Poresko pravo
- Javno privatno partnerstvo
- Koncesije
- Intelektualna svojina
- Nekretnine

Ova „brošura“ je namijenjena prije svega stranim investitorima koji žele da ulažu, odnosno pokreću biznis u Bosni i Hercegovini, ali i domaćim investitorima, a sve kako bi se olakšalo upoznavanje sa osnovama pravnog sistema u našoj zemlji.

II OPŠTI PODACI

Teritorija:

- Bosna i Hercegovina je država u jugoistočnom dijelu Evrope, smještena na zapadu Balkanskog poluostrva. Sa sjevera, zapada i jugozapada graniči sa Hrvatskom, a s istoka sa Srbijom, dok na jugoistoku graniči sa Crnom Gorom. Pomorska je država jer na jugu svoje teritorije, kod Neuma, izlazi na Jadransko more.
- Ukupna površina teritorije iznosi 51.209,2 km².

Stanovništvo:

- Prema podacima popisa stanovništva iz 2013. godine, Bosna i Hercegovina ima 3.531.159 stanovnika.

Glavni grad:

- Sarajevo
- Ostali veći gradovi: Banja Luka, Tuzla, Zenica, Mostar.

Državno i političko uređenje:

- Bosna i Hercegovina je država koja je po svom državnom i društvenom uređenju jedinstvena u svijetu, a sastoji se od dva ravnopravna entiteta, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, te Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kao posebne teritorijalno-administrativne jedinice. Vlast na nivou države Bosne i Hercegovine, podijeljena je na: zakonodavnu (Parlamentarna skupština BiH), izvršnu (Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH) i sudsku (Sud BiH).

- Predsjedništvo BiH se sastoji od 3 člana, Vijeće ministara predstavlja oblike Vlade, dok se Parlamentarna Skupština sastoji od dva doma, i to Predstavničkog doma i Doma naroda.
- Pored toga, svaki od dva entiteta ima posebnu zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, dok je unutar same Federacije izvršena i dodatna administrativna podjela po kantonima, unutar kojih, takođe postoje zasebna sudska, zakonodavna i izvršna vlast.

Teritorijalna podjela:

- gradovi/opštine
- kantoni
- Entiteti
- Brčko Distrikt, kao posebna administrativno-teritorijalna jedinica

Jedan od entiteta u BiH, Republika Srpska je administrativno podijeljena na 64 opštine i grada. Drugi entitet, Federacija Bosne i Hercegovine je administrativno podijeljena na 10 kantona, dok su kantoni nadalje podijeljeni na opštine i gradove. Na području Federacija Bosne i Hercegovine postoji 79 opština i gradova. Grad Brčko je zasebna administrativna jedinica - Distrikt.

Jezici u upotrebi:

- Službeni jezici su: srpski, hrvatski i bošnjački

Službena pisma:

- Latinica i ćirilica

Novčana jedinica:

- Konvertibilna marka - KM (1 € = 1,9583 KM)

III PRAVNI SISTEM

Mogućnost osnivanja kompanije u Bosni i Hercegovini:

- osnivanje novog privrednog subjekta, odnosno kompanije
- osnivanje poslovne jedinice

Kako je Bosna i Hercegovina sastavljena od dva entiteta, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, to je i osnivanje novog privrednog subjekta, odnosno poslovne jedinice moguće ostvariti u jednom od dva navedena entiteta, a u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima kojima se uređuje oblast osnivanja i registracije privrednih društava. Razlike koje postoje između zakonodavstava dva entiteta nisu velikog obima, ali u svakom slučaju valja ukazati na one najbitnije.

Pravne forme privrednih društava:

- Republika Srpska
 - društvo sa ograničenom odgovornošću,
 - akcionarsko društvo (otvoreno i zatvoreno),
 - ortačko društvo,
 - komanditno društvo,
- Federacija Bosne i Hercegovine
 - društvo sa ograničenom odgovornošću,
 - dioničko društvo,
 - društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću,
 - komanditno društvo,

a) Društvo sa ograničenom odgovornošću

- Društvo sa ograničenom odgovornošću se definiše kao privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica, u svojstvu članova društva, radi obavljanja određene djelatnosti pod zajedničkim poslovnim imenom.
- Društvo sa ograničenom odgovornošću odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.
- U Republici Srpskoj broj članova društva ograničen je na najviše 50 članova, a ukoliko se broj članova društva sa ograničenom odgovornošću poveća iznad tog broja, ali ne više od 100 članova, i ako se taj broj održi u periodu dužem od godinu dana, društvo mijenja pravnu formu u formu zatvorenog akcionarskog društva.
- Ulog u društvo sa ograničenom odgovornošću može biti novčani ili nenovčani, uključujući i izvršeni rad i pružene usluge društvu, u stvarima ili novcu, dok sami ulozi ne moraju biti jednake vrijednosti. Pored toga, ulog u stvarima i pravima izražava se u novcu i mora se u potpunosti unijeti prije upisa društva u registar društava.
- U Republici Srpskoj, novčani dio osnovnog kapitala društva sa ograničenom odgovornošću iznosi najmanje 1 KM i uplaćuje se na privremeni račun do registracije društva. Sa druge strane, u Federaciji Bosne i Hercegovine, osnovni kapital društva sa ograničenom odgovornošću sa jednim ili više osnivača iznosi najmanje 1.000,00 KM, s tim da vrijednost pojedinačnog uloga ne može biti manja od 100,00 KM.
- Organi društva sa ograničenom odgovornošću u Republici Srpskoj jesu skupština društva, i direktor ili upravni odbor, a samim osnivačkim aktom društva sa ograničenom odgovornošću određuje se da li društvo ima direktora ili upravni odbor. Pored toga, društvo može imati i internu reviziju koju vrši lice koje je u radnom odnosu u društvu. U Federaciji Bosne i Hercegovine, organi društva sa ograničenom odgovornošću jesu skupština i uprava društva koju može činiti jedno ili više lica. Takođe, statutom se može odrediti da društvo ima i nadzorni odbor, dok će sa druge strane nadzorni odbor obavezno imati društvo koje ima više od

deset članova i društvo koje ima osnovni kapital u iznosu većem od 1.000.000,00 KM i najmanje dva člana.

b) Akcionarsko društvo

- Akcionarsko društvo se definiše kao privredno društvo koje osniva jedno ili više pravnih i/ili fizičkih lica u svojstvu akcionara radi obavljanja određene djelatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, čiji je osnovni kapital utvrđen i podijeljen na akcije.

- Akcionarsko društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom.

- Ulog u akcionarsko društvo u zamjenu za izdavanje akcija može se unijeti u novcu ili u imovinskim pravima, ali ne i u radu i uslugama društvu, bilo da su izvršeni ili budući.

- Akcionarsko društvo može biti zatvoreno i otvoreno. Zatvoreno akcionarsko društvo osniva se simultanim putem, istovremenim upisom i uplatom svih akcija u osnivanju, dok se otvoreno akcionarsko društvo osniva sukcesivnim putem, upućivanjem javnog poziva trećim licima za upis i uplatu akcija.

- Akcionarsko društvo može izdavati obične (redovne) i povlašćene (prioritetne, preferencijalne) akcije, ali uvijek mora imati bar jednu običnu akciju.

- U Republici Srpskoj, minimalni novčani ulog osnovnog kapitala zatvorenog akcionarskog društva na dan upisa u registar iznosi 20.000,00 konvertibilnih maraka, dok minimalni novčani ulog osnovnog kapitala otvorenog akcionarskog društva na dan upisa u registar iznosi 50.000,00 konvertibilnih maraka. U Federaciji Bosne i Hercegovine, osnovni kapital dioničkog društva iznosi najmanje 50.000,00 KM, a nominalna vrijednost dionice ne može biti manja od 1,00 KM.

- Organi akcionarskog društva u Republici Srpskoj su: skupština akcionara, dok zatvoreno akcionarsko društvo ima direktora ili upravni odbor, a

otvoreno akcionarsko društvo ima upravni odbor sa najmanje tri, a najviše 15 članova. Takođe, akcionarsko društvo može imati jednog ili više izvršnih direktora, a akcionarsko društvo koje ima više od dva izvršna direktora formira izvršni odbor. Generalnog direktora akcionarskog društva bira upravni odbor. Osnivačkim aktom ili statutom otvorenog akcionarskog društva može se odrediti, a kod otvorenog akcionarskog društva čije su akcije uvrštene na službeno berzansko tržište mora se odrediti, da društvo ima internu reviziju ili odbor za reviziju. Sa druge strane, u Federaciji Bosne i Hercegovine organe akcionarskog društva čine: skupština, nadzorni odbor, uprava društva i odbor za reviziju. Skupštinu društva čine svi dioničari, nadzorni odbor sačinjavaju predsjednik nadzornog odbora i najmanje dva člana koje imenuje i razrješava skupština, upravu društva čini direktor, ili direktor i jedan ili više izvršnih direktora, te u konačnom odbor za reviziju sačinjava najmanje tri člana.

c) Ortačko društvo

- Ortačko društvo jeste privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih i/ili pravnih lica u svojstvu ortaka društva radi obavljanja određene djelatnosti pod zajedničkim poslovnim imenom. Jedina bitna razlika u pravnoj formi organizovanja ovog društva jeste u samom nazivu, pa se tako u Republici Srpskoj ovaj oblik privrednog društva naziva ortačko društvo, dok se u Federaciji Bosne i Hercegovine koristi naziv društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću.

- Ortačko društvo odgovara za svoje obaveze cjelokupnom imovinom, dok su ortaci ortačkog društva odgovorni solidarno za sve obaveze društva svojom cjelokupnom imovinom.

- Ulog ortaka u ortačko društvo može biti u novcu, stvarima i pravima, ali i u radu ili uslugama koji su izvršeni ili treba da budu izvršeni, a ortak ortačkog društva može prenijeti svoj udio trećem licu samo uz saglasnost ostalih ortaka.

- Ortaci ortačkog društva ulažu uloge jednake vrijednosti, a ovlaštenje za zastupanje ortačkog društva ima svaki ortak.

d) Komanditno društvo

- Komanditno društvo jeste privredno društvo koje osnivaju dva ili više fizičkih i/ili pravnih lica u svojstvu ortaka, radi obavljanja određene djelatnosti, pod zajedničkim poslovnim imenom, od kojih najmanje jedno lice odgovara neograničeno za njegove obaveze (komplementar), a najmanje jedno lice snosi rizik do visine svog ugovorenog uloga (komanditor).

- Komanditno društvo za svoje obaveze odgovara cjelokupnom imovinom.

- Ulog komanditora u komanditno društvo može biti novčani i nenovčani, uključujući i izvršeni rad i usluge u komanditnom društvu.

- Jedan ili više komplementara vode poslove komanditnog društva, dok komanditor ne može vršiti vođenje poslova društva.

Osnivanje poslovne jedinice stranog privrednog društva, odnosno podružnice

Izdvojeni organizacioni dio stranog privrednog društva posredstvom koga to društvo obavlja djelatnost u Republici Srpskoj jeste poslovna jedinica, dok se u Federaciji Bosne i Hercegovine takav oblik organizovanja naziva podružnica.

U Republici Srpskoj, poslovna jedinica stranog privrednog društva je njegov izdvojeni organizacioni dio posredstvom koga to društvo obavlja djelatnost u cijeloj Bosni i Hercegovini.

Odluka o osnivanju poslovne jedinice obavezno treba da sadrži:

- a) naziv i adresu poslovne jedinice,
- c) djelatnosti poslovne jedinice,
- d) lično ime zastupnika poslovne jedinice i obim ovlaštenja zastupnika,
- e) naziv, pravnu formu i sjedište osnivača poslovne jedinice,

f) naziv i sjedište registra u kojem je osnivač poslovne jedinice registrovan,
g) lično ime zastupnika osnivača poslovne jedinice,
h) podatak o registrovanom kapitalu osnivača, ako se prema pravu države u kojoj je registrovan osnivač takav podatak registruje.

U Federaciji Bosne i Hercegovine strano društvo može izvan mjesta sjedišta osnovati jednu ili više podružnica u kojima obavlja svoju djelatnosti. Podružnica nastaje odlukom o osnivanju koju donosi ovlašteni organ društva u skladu s osnivačkim aktom ili statutom društva, a podružnice nemaju svojstvo pravnog lica. Podružnica ima mjesto poslovanja i zastupnika, a poslove sa trećim licima obavlja u ime i za račun društva.

IV PORESKI I RAČUNOVODSTVENI SISTEM

Poreski oblici, direktni i indirektni porezi predstavljaju osnovni faktor ekonomskog rasta i razvoja, a podložni su stalnim promjenama i unapređenjima. Svaki poreski oblik doprinosi formiranju poreskih prihoda. Najpoznatija podjela poreza jeste na posredne (indirektne, neizravne) i neposredne (direktne, izravne). Podjela poreza na direktne ili indirektna zasniva se na tome ko snosi teret poreza, da li se poreska obaveza utvrđuje kroz ekonomsku aktivnost kroz razmjenu ili potrošnju dobara i usluga, a njihov iznos zavisi od platežne sposobnosti stanovništva (oporezuje se promet dobara i usluga) ili kroz ekonomski potencijal poreskog obveznika (imovina, prihod) odnosno poreske snage obveznika (oporezuje se dohodak fizičkog lica ili dobit pravnog lica).

Poreski sistem Republike Srpske čine porezi koji za svoj izvor imaju prihod, porezi koji za objekat oporezivanja imaju imovinu, doprinosi, takse i naknade utvrđene određenim materijalnim propisima. Zakonom o poreskoj upravi uređen je jedinstven postupak u primjeni materijalnih poreskih zakona, a Poreskoj upravi Republike Srpske, koja se nalazi u sastavu Ministarstva finansija Republike Srpske, data je nadležnost za sprovođenje svih poreskih zakona. Neki od osnovnih pojmova jesu:

- 1) Porez na dohodak – predmet oporezivanja je porez na dohodak koji ostvaruju fizička lica u skladu sa zakonom, oporezuje se iznos iznad neoporezivog dijela čija se visina utvrđuje zakonom, a visina poreza na dohodak iznosi 10 % , a koji se prijavljuje na godišnjem nivou na obrascu Poreske uprave, po kom osnovu se i plaća.
- 2) Doprinosi – predstavljaju sistem obveznih doprinosa za finansiranje penzijskog i invalidskog osiguranja, zdravstvenoga osiguranja, osiguranja od nezaposlenosti i dječije zaštite u Republici Srpskoj, po stopama koje su utvrđene zakonom i iznose ukupno oko 60% plate. Doprinosi se obračunavaju i plaćaju mjesečno.
- 3) Porez na dobit – kojim se oporezuje dobiti pravnih lica ostvorena u poslovanju u Republici Srpskoj i stranih pravnih lica koja ostvaruju prihod u Republici Srpskoj. Porez na dobit se plaća u iznosu od 10% na ostvorenu dobit na godišnjem nivou, prilikom prve godine poslovanja, a ostalih godina plaća se akontativno na mjesečnom nivou na osnovu prethodne godine, te se razlika, ukoliko je bude, plaća po isteku kalendarske godine, odnosno na kraju obračunskog perioda.
- 4) Porez na nepokretnosti – nepokretnosti u Republici Srpskoj su oporezovane na način da se nekretnina registruje kod nadležne poreske uprave, sa svim podacima na osnovu kojih Poreska uprava u zavisnosti od lokalne zajednice, zone nekretnine i drugih parametara utvrđuje da li se konkretna nekretnina oporezuje ovim porezom, te u tom slučaju utvrđuje visinu poreske obaveze koja se određuje na godišnjem nivou, a plaća se dva puta godišnje, u tačno određenim periodima.

Rezidentni i nerezidentni obveznik

Rezidentni obveznik je pravno lice koje je osnovano ili ima mjesto stvarne uprave i kontrole na teritoriji Republike Srpske. Nerezident Republike Srpske je svako drugo pravno lice, a podliježe oporezivanju dobiti koju ostvari poslovanjem preko stalne poslovne jedinice koja se nalazi na teritoriji Republike Srpske.

Nerezidentni obveznik je pravno lice koje je osnovano i ima mjesto stvarne uprave i kontrole van teritorije Republike Srpske. Nerezidentni obveznik koji obavlja djelatnost na teritoriji Republike poslovanjem preko stalne poslovne jedinice koja vodi poslovne knjige u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo, oporezivu dobit utvrđuje i podnosi za stalnu poslovnu jedinicu poreski bilans i poresku prijavu.

Poreski bilans

Poreski bilans i poresku prijavu podnosi i nerezidentni obveznik koji djelatnost na teritoriji Republike Srpske obavlja preko stalne poslovne jedinice koja se saglasno međunarodnom ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ne smatra stalnom poslovnom jedinicom. Matično pravno lice - rezidentni obveznik može umanjiti obračunati porez na dobit pravnih lica za iznos poreza koji je njegova nerezidentna filijala platila u drugoj državi na dobit iz koje su isplaćene dividende, koje se uključuju u prihode matičnog pravnog lica, kao i za iznos poreza po odbitku koji je nerezidentna filijala platila u drugoj državi na te isplaćene dividende.

Sistem računovodstvenih principa BiH

Sistem računovodstva u Bosni i Hercegovini se zasniva na računovodstvenim principima: tačnosti, istinitosti, pouzdanosti, sveobuhvatnosti, pravovremenosti i pojedinačnom iskazivanju poslovnih događaja, te na Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Knjigovodstvena dokumentacija prije knjiženja mora biti prekontrolisana sa stanovišta formalne, suštinske i računске ispravnosti i ovjerena od ovlaštenih lica u pravnom licu. Kontrola formalne ispravnosti knjigovodstvene dokumentacije polazi od toga da li je dokument sastavljen u skladu sa propisima, MRS i opštim aktom pravnog lica.

Računovodstvena načela i standardi

Poslovne knjige vode se u skladu sa načelima sistema dvojnog knjigovodstva, uvažavajući načela urednosti, ažurnosti, opreznosti, stvarnog troška, potpunosti i vjerodostojnosti. Računovodstveni standardi finansijskog izvještavanja su principi i pravila sastavljanja i prezentovanja finansijskih izvještaja koji se primjenjuju na sva pravna lica.

Računovodstveno poslovne knjige

Računovodstveni podaci i informacije o stanju i promjenama u imovini, obavezama i kapitalu, prihodima i rashodima i rezultatu poslovanja obezbjeđuju se u poslovnim knjigama koje čine:

Osnovne knjige:

1. Dnevnik – poslovna knjiga u koju se unose knjigovodstvene promjene, hronološki, prema vremenskom redoslijedu njihovog nastanka.
2. Glavna knjiga – sistemska knjigovodstvena evidencija promjena nastalih na finansijskom položaju i uspješnosti poslovanja (imovini, obavezama, kapitalu, rashodima, prihodima i rezultatu poslovanja i vanbilansne evidencije).

Pomoćne knjige:

Analitičke evidencije koje se vode za nematerijalna sredstva, postrojenja i opremu, investicione nekretnine, dugoročne finansijske plasmane, zalihe, potraživanja, gotovinu i gotovinske ekvivalente, obaveze, kapital knjiga (dnevnik) blagajne, knjiga ulaznih faktura (KUF), knjiga izlaznih faktura (KIF) i drugo.

Godišnji finansijski izvještaji:

Godišnje finansijske izvještaje čine:

- 1) Bilans stanja – Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda,

- 2) Bilans uspjeha – Izvještaj o ukupnom rezultatu za period,
- 3) Izvještaj o gotovinskim tokovima,
- 4) Izvještaj o promjenama u kapitalu i
- 5) Bilješke uz finansijske izvještaje.

Pravna lica svoje finansijske izvještaje sastavljaju i prezentuju za poslovnu godinu i to za period od 1. januara do 31. decembra tekuće godine sa uporedivim podacima za prethodnu godinu, a podaci se unose u poseban informacioni sistem dostavljaju se u elektronskom obliku.

V UREĐENJE RADNO-PRAVNIH ODNOSA

U Bosni i Hercegovini u primjeni su tri zakonska propisa o radu, s obzirom na teritorijalnu podijeljenost države na entitete Republiku Srpsku i Federaciju Bosnsne i Hercegovine, kao i Brčko Distrikt. Zakoni u primjeni se ne razlikuju mnogo u materijalnom smislu, a ispod su iskazane zajedničke karakteristike sva tri zakona.

SAMOSTALNO PREDUZETNIŠTVO

- Upisuje se odgovarajuće registre preduzetnika,
- Registracija kod Poreske uprave,
- Preduzetnik može zapošljavati radnike,
- Preduzetnici odgovaraju za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom.

ODNOS RADNIKA I POSLODAVCA

Obaveze poslodavca:

- Preduzetnici odgovaraju za svoje obaveze cjelokupnom svojom imovinom,

- Prijaviti radnika u Jedinствeni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa i uručiti mu kopiju prijave, odnosno na obavezne vidove siguranja (penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti),
- Isplatiti platu radniku za obavljeni rad u skladu sa zakonom, opštim aktom i ugovorom o radu,
- Obezbijediti uslove rada i organizovati rad radi bezbjednosti i zaštite života i zdravlja na radu,
- Upoznati radnika sa obavezama koje proizlaze iz propisa o radu i propisa o bezbjednosti i zaštiti života i zdravlja na radu,
- Kolektivno osigurati sve radnike za slučaj nesreće na poslu i
- Konsultacije sa sindikatom radnika u slučajevima propisanim zakonom.

Obaveze radnika:

- Da poštuje odredbe ugovora o radu, opšte akte poslodavca i zakonske odredbe kojima se uređuju odnosi između radnika i poslodavca.

VRSTE UGOVORA O RADU

Ugovori kojima se zasniva radni odnos:

- Ugovor o radu na određeno i neodređeno vrijeme;
 - Ugovor o probnom radu na period ne duži od 6 mjeseci;
 - Ugovor sa punim i nepunim radnim vremenom;
 - Ugovor o radu sa pripravnikom;
 - Ugovor o radu sa obavljanjem poslova van prostorija poslodavca.

Rad van radnog odnosa

- Menadžerski ugovor;
- Ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

PRESTANAK UGOVORA O RADU

- **Otkazom ugovora o radu od strane radnika;**
- **Otkazom ugovora o radu od strane poslodavca, i to:**
 - **iz opravdanih razoga:**
 - uslijed tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promjena;
 - ako radnik odbije zaključenje aneksa ugovora;
 - ako je radnik pravnosnažno osuđen za krivično djelo na radu ili u vezi sa radom;
 - **Otkaz zbog učinjene teže povrede radne obaveze;**
 - **Otkaz zbog povrede radne discipline;**
- **Sporazumom poslodavca i radnika.**

POSLEDICE OTKAZA UGOVORA O RADU

- **Otpremnina**

Otpremnina se isplaćuje radniku koji je zaključio ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a kojem radni odnos prestaje otkazom ugovora o radu od strane poslodavca, nakon najmanje dvije godine neprekidnog rada kod poslodavca.

Visina otpremnine iznosi najmanje jednu trećinu neto prosječne mjesečne plate radnika isplaćene u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod poslodavca, s tim da ne može biti veća od šest prosječnih mjesečnih plata isplaćenih radniku u posljednja tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu.

- **Vraćanje na rad i obeštećenje radnika u slučaju nezakonitog otkaza**

Radnik kojem je otkazan ugovor o radu dužan je u sudskom postupku dokazati nezakonitost rješenja o otkazu ugovora o radu.

Za razliku od Federacije BiH i Brčko Distrikta, u Republici Srpskoj postoji Agencija za mirno rješavanje individualnih ili kolektivnih radnih sporova pred koju radnik ili poslodavac mogu da iznesu svoj spor i pokušaju ga riješiti vansudskim putem, a obraćanje Agenciji nije preduslov za vođenje sudskog postupka.

KOLEKTIVNI UGOVORI

Kolektivni ugovori se zaključuju kao opšti, posebni i kolektivni ugovori kod poslodavaca. Opšti kolektivni ugovor i posebni kolektivni ugovor za određeno područje, oblast ili granu zaključuju se na entiteskom nivou i za teritoriju Brčko distrikta.

VI SUDSKI POSTUPCI GRAĐANSKOG PRAVA

PARNIČNI POSTUPAK

- Opis: redovan sudski postupak u Bosni i Hercegovini za sporove koji prelaze iznos od 5.000,00 KM, u kojem sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.
- Trajanje: oko 1-3 godine (zavisi od nadležnog suda).
- Žalba: protiv presude je dozvoljena žalba, a protiv odluke drugostepenog suda dozvoljena je i revizija ukoliko vrijednost spora prelazi iznos od 30.000,00 KM.

POSTUPAK U SPOROVIMA MALE VRIJEDNOSTI

- Opis: sporovi male vrijednosti su sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koji ne prelazi iznos od 5.000,00 konvertibilnih maraka.

- Trajanje: do 3 godine (zavisi od nadležnog suda).
- Žalba: presuda ili rješenje kojim se završava spor male vrijednosti može se pobijati samo zbog povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, ali ne zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

POSTUPAK U PRIVREDNIM SPOROVIMA

- Opis: privredni sporovi su sporovi u kojima se kao stranke pojavljuju entiteti, jedinice lokalne samouprave, druga pravna lica koja nisu upisana u sudski registar, privredna društva, kao i druga pravna ili fizička lica koja se upisuju u odgovarajuće registre.
- Trajanje: od 1 do 3 godine (zavisi od nadležnog suda).
- Žalba: Protiv presude je dozvoljena žalba, a protiv drugostepene odluke i revizija ukoliko vrijednost spora prelazi iznos od 50.000,00 KM.

IZVRŠNI POSTUPAK – POSTUPAK PRINUDNE NAPLATE

- Opis: povjerilac iz izvršne ili vjerodostojne isprave ima pravo da na osnovu iste podnese prijedlog za izvršenje pred nadležnim sudom i prinudnim putem naplati dospjela potraživanja protiv svojih dužnika, i to zapljenom i prodajom cjelokupne podobne dužnikove imovine.
- Trajanje: oko 1-3 godine (zavisi od nadležnog suda).
- Žalba: protiv odluke kojim se dozvoljava provođenje izvršnog postupka dozvoljeni su prigovor i žalba.

PRIZNANJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA I NAPLATA POTRAŽIVANJA

- Opis: postupak priznavanja stranih sudskih odluka inicira se podnošenjem prijedloga kod nadležnog suda, a strana sudska odluka priznaće se ako je podnosilac zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.
- Trajanje: oko 6 mjeseci (zavisi od nadležnog suda).
- Žalba: protiv odluke kojim se priznaje strana sudska odluka dozvoljena je žalba.
- Izvršenje strane sudske odluke se provodi po procesnim pravilima izvršnog postupka.

POSTUPCI PRED VRHOVNIM SUDOM

- Opis: postupci pred Vrhovnim sudovima se vode radi odlučivanja po žalbama i vanrednim pravnim lijekovima protiv odluka drugostepenih sudova .
- Trajanje: do 1 godine.
- Žalba: može se podnijeti apelacija Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

NATAŠA KREJIĆ, Advokat / Partner

Dio tima AFS je od 2003. godine, a kao advokat od 2011. godine. Oblasti prava kojima se bavi: kompanijsko pravo, spajanja i preuzimanja, pravo konkurencije, porezi i carine, berze, Komisija za HOV i Centralni registar HOV.

Član je Advokatske komore Republike Srpske i Union Internationale des Avocats (UIA).

Jezici: Engleski

E-mail: natasa@afsajic.com

Telefon: 051/223-644, 051/227-620

OGNJEN BOGDANIĆ, stručni saradnik

Dio tima AFS je od 2015. godine a stručni saradnik od 2018.godine.

Jezik: engleski

E-mail: ognjen@afsajic.com

Telefon: 051/223-635, 051/227-620

Advokatska firma "Sajić" je ortačko društvo nastalo kao nastavak advokatske prakse Sajić Stojanke započete 1989.godine u Banjaluci. Bavimo se pretežno građanskim i privrednim pravom. Pružamo pravne savjete iz različitih oblasti prava, zastupamo klijente pred svim sudovima i državnim institucijama u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, učestvujemo u pregovorima sa stranim i domaćim pravnim i fizičkim licima, dajemo mišljenje i preporuke u vezi sa primjenom propisa, i sl.

Naš tim broji 17 zaposlenih, od čega je 8 advokata. Svako od nas se specijalizuje za samo nekoliko užih pravnih oblasti, što nam omogućava da našim klijentima pružimo vrlo kvalitetnu, profesionalnu uslugu.

Jun 2019.godine

